

Van een vriendin kreeg ik het verzoek om te kijken of haar ouderlijk huis er nog staat dat het gezin na de inval van de Japanners heeft verlaten. Het is een rubber- en theeonderneming. Verder lijkt het mij ook opwindend om stuiterballen te maken van het sap van een rubberboom.

Via de hoofdweg slaat Djun op goed geluk voor een brug rechtsaf bij de kali Tjibadak. We rijden een smalle onverharde weg op, langs desahuisjes die opgepakt tegen elkaar leunen. Het is spannend. Djun informeert bij een voorbijganger of we op de goede weg zitten.

Uiteindelijk bereiken we de rubberfabriek die er uitgestorven uitziet. In de hele omgeving is geen rubberboom te zien. We worden onmiddellijk omringd met nieuwsgierige jongelui die met elkaar in conclaaf gaan en het eigenlijk niet weten waar het omgaat. Bertie gaat aan de slag en komt uiteindelijk met een oude man die voorin instapt om de weg te wijzen.

Hij kent het huis en wijst met zijn magere armpje ergens verder weg bovenop een heuvel. Als ijkpunt heb ik meegekregen dat een hoge waringinboom de omgeving domineert.

Wat kan er allemaal gebeuren in meer dan 60 jaar!

Door een aardbeving is het dak van het huis half ingezakt en het plafond gerepareerd. Het grote grasveld rondom het huis, kenmerkend voor woningen van een onderneming, is nu volgebouwd met allerlei desahuisjes.

We worden met enige argwaan ontvangen door een hoge piet met gezin die naar Mekka is geweest en daardoor grote aanzien heeft in het dorp. Tot mijn vreugde herinnert hij zich de namen van de administrateurs van de ondernemingen, die behoren bij Pamendungan en Tjasemlanden en die een onderdeel vormen van een

Anglo-Dutch samenwerking. Hij wijst op de hier en daar gebarsten geelachtige tegels op de vloer die nog steeds authentiek zijn. Met zijn ogen die een blauwachtige waas hebben door een opkomende blindheid, bestudeert hij de tekening. Ja, iets onderaan

de heuvel is het huis van Manjesup (van de Engelsman). Geen waringin in de omtrek te bekennen, hoewel deze boom honderden jaren oud kan worden, geen theestruiken/-plantages, niets van dat al. Ik vergeet te vragen wat er met deze boom gebeurd is. Misschien ook door de aardbeving geveld? Nadat Peter van het huis rondom en omgeving zoveel mogelijk foto's heeft gemaakt, zit onze taak erop.

Ietsjes verder bij de hoofdweg stoppen we bij kali Tjibadak zodat Peter als herinnering voor mijn vriendin een foto kan maken.

Het wordt afgezaagd, maar ik moet alweer zo nodig. Bij de eerste de beste gelegenheid stoppen we en gebruiken we de lunch. Ik wil niet met een rammelende maag aankomen bij Xenia omdat zij pas

een dag eerder dan wij uit Frankrijk is gekomen, speciaal voor ons.

Op weg naar Sukabumi staan vele vlaggen van de politieke beweging van Megawati. De Indonesiërs zijn zo inventief dat er zelfs in hoge bomen ook vlaggen hangen. Bertie vertelt dat in april parlementsverkiezingen zijn waaraan 38 partijen meedoen met regeringssteun en dat het kan oplopen tot 43-44 partijen. In september zijn de

presidentsverkiezingen.

Naast de stoplichten hangt een secondeteller die aftelt naar nul, zodat ieder weggebruiker weet wanneer het stoplicht op groen of op rood springt. Wel zo handig, lijkt mij, want tijdens onze trip door Indonesië hebben we die vaak gezien.

In het centrum van Sukabumi zitten we muurvast in een file. Het is bloedheet en Djun schakelt tot mijn verbazing de airco uit. Even later staan we langs de kant van de weg. De koeling is oververhit! Xenia belt waar we blijven en ik vertel haar dat we met motorpech zitten. In die tussentijd vermaak ik me door de bloemen te bestuderen die

bloeien in een mooi aangelegde tuin. Een dubbele kembang sepatu die zelfs in twee kleuren aan één struik zitten. Iets verderop een groepje geiten voor de verkoop onder een afdak. Deze zijn er beter af, want in de loop van de reis heb ik geiten gezien die zich nauwelijks kunnen roeren door een te kort touw om

hun nek, in de bloedhitte zonder bescherming en geen water. Peter maakt links en rechts wat foto's.

Een uur later besluit Djun toch iets verder te rijden en stopt na enkele kilometers noodgedwongen weer. Xenia besluit haar neef, Rexy, te sturen. Ik herken hem direct en de begroeting is allerhartelijkst. Een tel later stapt tot onze verrassing ook Xenia uit de auto. Oh hoe heerlijk is het haar te zien! We wisselen even wat nieuwtjes uit en Xenia besluit ons in de auto van Rexy alvast mee naar haar huis te nemen. Rexy zal dan terugkeren om onze begeleiders een handje te helpen.

In de auto stelt Xenia voor om naar het voormalig huis te gaan van mijn opa en oma. We komen we er toch langs. Ik weet niet wat ik zie.....een enorm stelling staat voor het huis met de trotse woorden 'akademi' en ontnemt daardoor het zicht op het prachtige dak.

Verder is het hele huis verdeeld in tig kamertjes. Zelfs de twee paviljoens zijn onherkenbaar verbouwd. Een nu vervallen en armoedige achtergalerij is voor mij nog herkenbaar, evenals een hok, achter in de tuin, dat misschien ooit als kookwasplaats gediend heeft voor de bedienden.

In de voortuin laat ik me fotograferen bij een waringin die ook op zieltoegen staat. 'Hier beginnen mijn roots', denk ik ontroerd, maar terugkeren is voorgoed passé.

We komen aan in het ressort waar Xenia en haar echtgenoot een huis hebben gehuurd. Voordat we het park binnen mogen rijden bij een slagboom eerst controle en identificatie. Wel zo veilig voor de bewoners.

Xenia en Gerard hebben een mooi huis gehuurd. Trots wijst ze mij op een pisang- en papayaboom in de voortuin die

ze in het voorjaar met zaadjes in de grond heeft geplant voordat ze naar Frankrijk ging en nu bij terugkomst al enkele meters hoog zijn en al vrucht

dragen. Een doos met lekkere koekjes wordt gepresenteerd en zelfgemaakte

Indische kroketjes. Het huis loopt vol met bezoek dat het echtpaar welkom heet. Die avond eten we pastei tupup en soep.

Tegen de schemering verschijnt Rexy met in zijn kielzog onze begeleiders. Het begint te druppen, maar Djun laat zich niet ontmoedigen en ziet kans om bij de buurvrouw water af te tappen om de auto een wasbeurt te geven.

Xenia stelt voor een kijkje te nemen in het ressort. Knapen van huizen waar alleen soms bedienden wonen als jaga. Voor pakweg eur. 80.000,00 zijn verschillende villa's te koop met een flinke lap tuin. Je zou haast in de verleiding komen er een te kopen, maar dat kan niet. De grond blijft van de Indonesiërs en je kan flink in de problemen komen. Ik hink een beetje achterop, want nu is de blaar tussen mijn tenen een wond geworden.

Tot heel laat in de avond blijven we op en praten wat af op hun veranda. Er is zoveel uit te wisselen dat we met moeite elkaar welterusten zeggen en ons bed induiken.

De volgende dag krijg ik van Xenia heel mooie sandalen en een strandsarong. Met de boys in ons kielzog (Rexy is nu tourleader geworden) gaan we naar het graf van opa en oma Schenkhuizen. Rexy gaat me voor om de beheerder van de begraafplaats op te snorren die in de aangrenzende desa woont. Hij is perplex mij te zien na al die jaren en

weet niet hoe gauw hij een overhemd moet aantrekken. Ik leg bloemen op de graven en de tranen springen in mijn ogen wanneer ik op de grafsteen lees: 'hier ligt ons maatje'.

Met de beheerder spreek ik een renovatiewerk af, een muur optrekken achter de grafsteen. Omdat beide graven op een heuvel liggen en door de vele regens, is er een enorme kuil achter de grafsteen ontstaan.

Ik bof enorm omdat Xenia ieder jaar in Sukabumi tenminste twee maanden daar verblijft en naar de

graven gaat. Daarnaast heb ik ook steun aan Rexy die het hele jaar de boel in de gaten kan houden wat betreft onderhoud e.d.

In Sukabumi bezoeken we eerst China Town en bezichtigen een Chinese tempel. Ik brand zes (ook namens mijn broers/zusjes) wierookjes, verdeeld over de diverse goden en een gids van de tempel is zo vriendelijk om tekst en uitleg te geven. Het is schitterend binnen en heel rustgevend. Bij het vertrek laat ik een bedrag achter in een donatiedoos. Leuk hè, zegt Xenia genietend.

En natuurlijk is het inmiddels de hoogste tijd om te lunchen. Xenia belt haar echtgenoot op, maar

die heeft geen zin en blijft liever thuis.

We eten in een typisch Soendanees restaurant. Schoon en keurig en de bediening is snel. Mijn begeleiders zijn nergens te vinden sinds de bezichtiging van de Chinese tempel en uiteindelijk weet Xenia Bertie in de kraag te vatten die een wandeling maakt. Nee, zegt hij afwerend, we

hebben al gegeten en wijst naar een eetstalletje langs de kant van de weg. Na aandringen van Xenia schuiven ze toch aan tafel. Ik smul, maar mijn maag weigert meer voedsel. Net als Xenia's echtgenoot heb ik last van obstipatie. Xenia geeft het voorbeeld door met de hand te eten en dat doe ik ook. Wat smaakt het eten toch anders wanneer je met de hand eet! Bertie eet geen groenten. Dat is verboden door de dierenarts,

vertelt hij hahaha. De bediening komt met vingerkommetjes water en een schijfje citroen. Ik maak van de gelegenheid gebruik het toilet eens van binnen te bekijken en natuurlijk te gebruiken. Alles is schoon en zoals altijd is een toiletdouche aanwezig.

Het blijft warm en zonnig wanneer we daarna vertrekken naar Gunung Gedeh, het gebergte rond Sukabumi. Wanneer je naar de tropen gaat, moet je niet opkijken van een beetje hitte. Bij Cisolok is een warmwaterbron en ik zie het al helemaal voor me dat ik

lekker kan bubbelen. Verder biedt de omgeving ook een prachtig zicht op de theeplantages.

Boven de bergen pakken zich dreigende wolken samen, maar ook dat ben ik inmiddels gewend. Ik kijk er dan ook niet van op wanneer er een paar spetters op het raam van de auto vallen. Maar dan.....nee zeg, een hoosbui van heb ik jou daar en we kunnen met de beste wil van de wereld niet verder rijden. We stoppen bij een pondok (eetstalletje) om te schuilen voor de regen. Hier is het armoede troef. De gastvrouw schenkt thee en is blij met de gasten. Ze wijst nog op etenswaar die achter een vitrine uitgesteld is. Xenia ontmoet een Nederlandse vrouw, Marisa heet ze. Onder het kletterend geweld van de regen op het zeil

proberen we het zo gezellig mogelijk te maken. Een andere vrouw is constant bezig vliegen dood te meppen met een sapu lidi, de speakers van het kleine radiootje worden op de hoogste volume gezet om de regen te overstemmen en ik probeer wat line dance pasjes uit waar ook Marisa aan meedoet.

De asfaltweg langs de pondok dampft door de afkoeling van de regen en Peter probeert om van het fenomeen een foto te maken zonder zijn toestel te beschadigen.

En ja, dan is het weer zover, want ik moet weer nodig. Een kleine paniek breekt uit bij de gastvrouw. Een payung wordt gediensig boven

mijn hoofd gehouden en op blote voeten – ik heb juist de nieuwe sandalen van Xenia aan - aarzel ik de oversteek naar buiten te doen in de

stromende regen. Misschien is het toilet een buitengebeuren? Wie zal dat zeggen? Dan strijkt de gastvrouw haar hand over haar hart en mag ik binnendoor en hoef ik niet naar buiten. Ik zal maar niet beschrijven hoe ik het gered heb, want overal lekt het binnen op de lemen vloer en wordt het

regenwater opgevangen in emmers en/of bakjes en word ik evengoed nat. De gastvrouw vraagt nog aan een van de luitjes uit een groepje dat giechelend in

een hoekje van het vertrek schuilen voor het druppende water onder een grote handdoek om mij nog een payung boven mijn hoofd te houden, maar ik ben malu (verlegen). Uit een grote bak met water spoel ik de toch al drassige grond overvloedig. In Indonesië word je vanzelf flexibel en pas ik me maar aan.

Er is maar één kamer voor de bewoners - ja, dat heb ik gemerkt -

en later vertelt Marisa, die vaker komt in deze pondok, dat in dat kleine optrekje 12 mensen wonen. Moeder is 52 jaar en heeft al een tweeling van 32 jaar. Die

tweeling heeft ook kinderen, de een drie en de andere vier en de oudste is inmiddels al 17 jaar. Allemaal zonder echtgenoot en de dagopbrengst is bestemd om die dag te kunnen eten.

Dat systeem heet pak-pok vertelt Djun, gelijk spel. En wanneer ze dan niets verkopen, hoe moet het dan, vraag ik. Ja, dan misschien voor iedereen nasi kucing. Nasi kucing? Dat is, legt Djun uit, een handje vol rijst met een stukje gebakken tempé of tahu erop, gevouwen in een pisangblad. Achter het stuur zie ik zijn hand die knipbewegingen maakt zoals met een schaar: knip-knip-(de vijfde knip iets harder) zodat je de indruk krijgt dat er tenminste vijf stuks op de rijst zullen belanden. Die laatste knip is het enige stukje wat op de rijst komt. Nasi kucing is trouwens bij de bevolking overbekend. Zelfs ik kan nasi kucing kopen als ik dat wil. Kucing betekent kat, maar niet in de letterlijk zin des woords.

Het drupt nog wat na en het uitje naar Cisolok wordt afgelast. Marisa stelt voor om wat te drinken/eten in een goed restaurant, want ze heeft Xenia nog wat te

vertellen. Zo gezegd zo gedaan en onderweg zie ik dat er een groot, in aanbouw zijnde, hotel annex restaurant wordt neergezet. Zo zielig, denk ik dan, die luitjes in de pondok. In het restaurant was ik de modder van mijn voeten om Djuns auto niet al te veel te bevuilen. Uiteindelijk besluit Marisa met ons mee te gaan naar het huis van Xenia.

We worden door haar uitgenodigd voor een etentje, maar het huis van Xenia wordt overstroomd door visite.

Doodgemoedereerd blijft Xenia gastvrouw spelen, schenkt drankjes in en deelt hapjes uit en maakt met deze en gene een praatje.

Om een lang verhaal kort te maken.....we vertrekken. Marisa heeft een restaurant al opdracht gegeven dat we eraan komen en een oude vrouw voorziet ons van de lekkerste bami ooit. Ze maakt die zelf. Ze wordt daarbij geassisteerd door een man die haast niet meer uit zijn ogen kan kijken van de slaap, want inmiddels is heel Sukabumi in ruste.

Door diverse kennissen van Xenia worden we uitgenodigd om te komen eten, maar er is een tijd van komen.....ik vind het heel jammer dat we morgen naar Bandung gaan en ik was liever nog een paar dagen langer gebleven. Het is oh zo gezellig bij Xenia en Gerard en eigenlijk zijn er nog tig leuke toeristische attracties in de omgeving om te bezichtigen.

Maar tja, we zitten vast aan een reisschema. Aan onze boys vraag ik of ze ons om 10.00 uur willen afhalen. Ik moet de koffers nog herpakken en Xenia heeft onze was nog gedaan. Vandaag is het meer dan alleen maar een latertje geworden.

Wordt vervolgd,
Mila